

PO DESETIH LETIH SLUŽBE V INTERESU MIRU

Kdaj in kako so »plave čelade« prišle na vroči Sinajski polotok

Trojni napad na Egipt - Sklicanje generalne skupčine ZN - Sklep o mednarodni vojski - Trenja med Vzhodom in Zahodom glede vojske in njenega vzdrževanja

Kakor poročajo iz Beograda se bo del jugoslovanskega odreda, ki je bil v sklopu mednarodnih sil na Sinajskem polotoku, v prihodnjih dneh vrnil v domovino. Gre za enoto jugoslovanske vojske, ki je sestavljala 21. izmenno na tistem področju Bliznjega vzhoda, ki je bil dani postalo tako vroče zaradi napetosti med Izraelom in arabskim svetom. Kako je jugoslovanska vojska prišla na Sinajski polotok? Ali točno, kako da je na področju med Zdrženim arabsko republiko in Izraelom tuja vojska?

Pravzaprav ta vojska, o kateri bomo govorili, ni bila med ZAR in Izraelom, pač pa na ozemlju ZAR, pa čeprav deloma tudi na tako imenovanem spornem področju. Da nam bo prisotnost te vojske bolj jasna, se moramo vrniti za nekaj let nazaj.

Leta 1956 je egiptovska vlada podarila družbo Sueskega prekopa. To je privedlo do nagle zaostritve odnosov na Bliznjem vzhodu in novembra 1956 je prišlo do zelo nevarnega dogodka: Francija, Velika Britanija in Izrael so napadli Egipt, bombardirali so Kairo in nekatera druga področja, vstevši Sueski prekop. S tem je bil ogrožen mir ne le na tem področju, pač pa še v širšem obsegu. V tem primeru se je ameriška diplomacija — za razliko od mnogih drugih primerov — dobro izkazala: Washington je vplival na Izrael in Pariz tako, da se napad ni podaljšal niti razširil. Hkrati pa so se ustvarile razmere za takojšnjo akcijo Zdrženih narodov, ki so dolžni v takšnih primerih sprejeti ustrezne ukrepe.

Na temelju listine Zdrženih narodov je za takšne primere odgovoren varnostni svet OZN. Ker pa sta bili v tem primeru neposredno vmešani tudi Francija in Velika Britanija, torej dve stalni članici varnostnega sveta, torej dva člana »velike petorice«, ki morejo s svojim negativnim glasom onemogočiti vsakršni njegov sklep, je generalna skupščina ZN bila prisiljena ukrepati na osnovi resolucije, ki nosi naslov »Zdrženi za mir«.

V tem konkretnem primeru je zelo pozitivno vlogo imela jugoslovanska delegacija pri OZN, ki je zahtevala takojšnje sklicanje generalne skupčine Zdrženih narodov.

Omenjena resolucija »Zdrženi za mir« je bila sprejeta leta 1951 v zvezi z dogodki na Koreji in po načelih te resolucije ima generalna skupščina OZN dolžnost vzpostaviti mir, ko njen varnostni svet iz kakršnih koli razlogov ne more izvesti svoje naloge. Ker bi bili v tem primeru Velika Britanija in Francija s svojim »vetom« mogli preprečiti vsakršni pozitiven sklep varnostnega sveta, je njegovo nalogo torej prevzela generalna skupščina. In tako je na pobudo Jugoslavije prišlo do naglega sklicanja generalne skupčine, na katerem so obravnavali in ukrepli v zvezi z napadom Velike Britanije, Francije in Izraela na članico OZN — Egipt. Na tem zasedanju je bilo sklenjeno, da se osnuje poveljstvo in izredna vojska Zdrženih narodov, torej poveljstvo in vojska, ki naj takoj prispe na kraj spora, da zagotovijo in nadzirajo prekinitev sovražnosti.

Ob tej priložnosti je ponudilo svojo pomoč kar 24 držav, generalna skupščina pa je sprejela sklep, da delovanje desetih držav članic, in sicer Brazilije, Kanade, Danske, Indije, Norveške, Švedske, Kolumbije, Finske, Indonezije in Jugoslavije. Generalna skupščina je sklenila, da naj ta vojska, te posebne oborožene sile ZN, sestavljajo oddelki vojsk držav, ki niso stalne članice varnostnega sveta.

Prvi oddelki izrednih sil ZN so prispeli v Egipt 15. novembra 1956. Leta 15. februarja naslednjega leta so bile sile te vojske že izpopolnjene v okviru predvidenih enot in so štejele okoli 6000 — vojakov in častnikov. Te sile so bile razporejene na meji med Egiptom in Izraelom na Sinajskem polotoku. Čez dve leti, in sicer od 1959 dalje, je na tem vedno vročem, vendar pa ne več tako eksplozivnem področju ostalo le sedem tujih vojsk na tako imenovani mednarodni straži. Ti oddelki so bili brazilski, kanadski, danski, indijski, norveški, švedski in jugoslovanski in tako je ostalo vse do pred nekaj dnevi, dokler se ni začela ponovno razvnela, dokler na meji med Izraelom in sosednimi arabskimi državami niso prišle domaći vojski.

Sedaj, ko je vlada ZAR rekla, da morajo tuje vojske stran z njegovega ozemlja, se logično postavlja vprašanje, s kakšno pravico je Izrael mogel odgovoriti, pa čeprav Izraelu gostiljuje te vojske. Odgovor na to je naslednji: sile ZN so prišle leta 1956 na ozemlje tedanjega Egipta in pozneje ZAR je pristankom egiptovske vlade. To je bilo določeno v posebnem sporazumu s samo kairoso vlado. V tem sporazumu so bili do podrobnosti določeni vsi pogoji, ki so nujni za normalno delovanje sil Zdrženih narodov, nadalje pogoji za njihovo stacioniranje na ozemlju ZAR in, konkretno, tudi možnost njihovega umika v določenem obdobju, odnosno v primeru, ko bi se kairojski vladi zdelo za potrebno ali primerno, da se tuja vojska umakne.

Pri tem pa je treba dodati še to, da je ustanovitev izrednih sil Zdrženih narodov povzročila vrsto nesporazumov in trenj v samih ZN. Del članic ZN, še posebej Sovjetska zveza in deželne vzhodne Evrope, so očitali da ustanovitev te izredne vojske ni bila pravilna, da ni bilo pravilno uporabljati teh enot v različnih primerih. Predvsem je Sovjetska zveza osporavala veljavnost ustanovitve te vojske, ker da ima, kar smo že prej omenili, nalogo in pravico ustvariti to mednarodno vojsko varnostni svet, ne pa generalna skupščina ZN, ki je, kot smo tudi že povedali, v tem primeru prevzela od varnostnega sveta nase nalogo iz enostavnega razloga, ker sta bili dve državici članici varnostnega sveta neposredno vpleteni v konkreten spor med Egiptom na eni strani in napadalci (Francija, Anglija in Izrael) na drugi strani. V zvezi s temi spori je prišlo tudi do zelo velikega trenja predvsem med Washingtonom in Moskvo glede vzdrževanja te vojske. Sovjetska zveza je na primer vztrajala na tem, da naj bi stroške za vzdrževanje tuje oborožene vojske na Sinajskem polotoku krije tri države, ki so leta 1956 napadle Egipt. Spor glede vzdrževanja izredne vojske Zdrženih narodov se je zaostril tudi v zvezi s pomnejšimi dogodki in s pomnejšimi formiranjimi izrednih vojaških enot ZN za primere v Kongu in na Cipru. Problem se je posebno zaostril pred kakimi petimi leti, ko je prišlo v Zdrženih narodih celo do izredno ostrih stališč, ki so spravljala v nevarnost sam obstoj Zdrženih narodov. Znana je namreč tako imenovana finančna kriza Zdrženih narodov. Samo ob sebi se razume, da ni šlo dejansko le za finančno krizo, torej za kritje stroškov teh posebnih vojaških enot, ki so delovale v okviru ZN na raz-

lih »vročih področjih«. Osnovni vzroki tega trenja so mnogo globlji, ker gre dejansko za mnogo globlje nesporazume, za problem drugačnega gledanja na vso problematiko na svetu.

In vendar moremo, za zaključek, reči, da je izredna vojaška formacija ZN, ki je bila ustanovljena s sklepom glavne skupčine ZN leta 1956 za primer napada na Egipt, odigrala zelo pomembno vlogo, da smo prav tej vojski šteti v dobro, da se je na tem področju, ki je vsestransko vroče, ohranil vsaj do sedaj mir.

Kakor sledi iz tega, kar smo navedli zgoraj, ima ZAR dejansko pravico odpovedati gostiljube tej mednarodni vojski, hkrati pa je upati, da v sedanjem izredno vročem vzdušju ne bo prišlo do kakšnega prenapetega dejanja, ki bi znalo porušiti vsaj relativni mir, ki je vladal tu polno desetletje.

F. U.

NE LE PRI NAS, TUDI DRUGOD IMAJO TEŽAVE

Čistoča mest je problem ki postaja vedno hujši

V ZDA se na leto nabere smeti in odpadkov za 2000 velikih trgovskih ladij - Zamisel nekega strokovnjaka, da bi smeti sežigali na morju

Vse od konca druge svetovne vojne se tržaška občinska uprava ukvarja z vprašanjem, kako rešiti problem odlaganja mestnih smeti. Ko se je v zvezi z ustanovitvijo industrijskega pristanišča prenehalo odlaganje smeti na starem mestnem smetišču, kjer so danes že številne tovarne na desni strani Stare istrske ceste, so tovarnjaki mestne čistote začeli odlagati smeti najprej na področju pod sedanjim naseljem Sv. Sergeja, nato pa na področju pod Štramerjem, končno pa so se ljudje, ki skrbje za mestno čistoto, zatekli na kraško planoto ob splošnem negodovanju prebivalcev Krane in tudi samih meščanov. Ker torej problem še ni rešen, si bodo mestni očiste že dolgo čezli glavo, ker kaže, da tudi njihovi načrti, da bi se uredilo primerno moderno smetišče na področju bližnjega Oreha, ne bo uspel zaradi upravičenega negodovanja miljske občine.

Kakor vidimo, je problem mestne čistote v Trstu težaven, in vendar je Trst, v primerjavi z drugimi velikimi mesti, dejansko le majhno mesto. Kaj bo na primer 300.000 prebivalcev Trsta v primerjavi s 5 milijoni prebivalcev, kolikor jih šteje Pariz, z 10 ali več milijoni, kolikor jih šteje London in celo 14 milijoni, kolikor jih šteje »veliki New York«.

Od leta 1950 do konca 1966, torej v petnajstih letih, se je število prebivalstva ZDA povečalo za 30 odst. V istem razdobju, torej v istih obdobjih petnajstih letih, pa se je količina odpadkov in smeti povečala za 60 odst. Bolj konkretni in bolj nazorni podatki je naslednji: v letu 1966 so v ZDA zbrali po mestih 160 milijonov ton smeti. Ali si moremo zamisliti, koliko je to? Skušali bomo to goro smeti prikazati drugače: s 160 milijoni ton tovara bi mogli naložiti 2000 velikih tovornih ladij. Pomislimo le, kolikšna bi bila kolona 2000 velikih tovornih ladij, če bi jih postavili drugo za drugo.

In ker dosednji način odlaganja smeti ne rešuje problema, je logično, da se povsod išče nova, bolj sodobna rešitev. Vsa velika mesta imajo smetišča, kjer vse gorljive smeti sežigajo. Toda to še ni rešitev. New York na primer ima več kolikor toliko sodobnih naprav za sežiganje smeti. Toda sežiganje teh smeti »pokloni« newyorškemu ozračju na dan 38 ton pepela, ki uhaja skozi dimnike. Če vemo, da je zrak velikih mest še sam po sebi za smrtno zaradi plinov, ki uhajajo iz izpuhov, zaradi dima in plinov, ki uhajajo iz tovarniških dimnikov, ni potrebno še posebej poudarjati, da je odveč tudi pepel, ki uhaja iz dimnikov peč, v katerih sežigajo smeti.

Iskati bi treba torej kako drugo rešitev. Navadna odlagališča smeti ne pridejo v poštev, ker tudi obsežen prostor more služiti le za krajšo dobo, poleg tega pa se po okolici razširja smrad. V San Franciscu so glede tega napravili nič kaj zadovoljivo izkušnjo: bližnje mestce Brisbane je tožilo mestno upravo San Franciscu. Toda človek je vedno našel kakšno rešitev, zato se bo našla rešitev tudi za to. Newyorško letališče La Guardia n.p.r. leži na nekdanjem smetišču, bolje povedano na nekdanjem močvirju, ki so ga zapolnili s mestnimi smetmi. To pa je bilo možno pred desetletji, danes ne več. Prostor, kjer je danes letališče, je bil tedaj precej izven mesta in smrad ni prihajal do Nev. Yorka. V mestu Hampstead, v državi New

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

Bruno Riva v Občinski

Na prejšnjih osebnih razstavah v Občinski galeriji se nam je Bruno Riva predstavil prvič kot odlični oblikovalec tihotitij in krajin in olnatih slikah postimpresionistične prefinjenosti, v drugi pa kot risar izostrenega opazovanja vsega, kar je značilno za našo bližnjo okolico in Kras ter tržaške slikovitosti. Na sedanjih njegovih razstavi v isti galeriji pa se nam Riva odkriva tudi kot prav dober akvarelist hladno umernih barvnih skladnosti.

Seveda so tu, poleg novosti akvarelov, tudi še njegovi znani primerki spretnosti v akvarelni tuširanih risbah. S tem istočasnim prikazovanjem obojih vrst slikanja pa nam Riva bogatejše posreduje lastna umetniška občutja, predvsem pa smotnost obeh tako različnih načinov postvarjanja naravnih lepov.

Nedvomno bo večje oko poznavca kmalu opazilo, da Riva v risbah podaja prenestveno nepretrgane razglede naše pokrajine, ko se ta razpeta v zgodnji pomlad ali pa gine že v zimo prehajajoči pozni jeseni. Nastrojenja narave v omenjenih letnih časih, mu namreč dopuščajo bolj podajati slikovita nasprotja med navpičnostjo vejice dreves in vodoravnostjo poti ter zidkov kraških ograd, ki jih rad tu pa tam prekinja z dvozimi pregradami iz grobo zbitih kolov. Trej pretežno črna igra črnih poudarkov, ki jo rahlo dopolnjuje s sivinami akvarelna razredčena tuša. Nasprotno pa so njegovi akvareli čisto nekaj drugega. V njih se drevesi košati z bujnostjo listnatih krašev, kot jih srečujemo v deževnih poletjih. Slika jih pa Riva ob jasnih dnevih v krajinah s kmečkimi hišami, med katerimi se bele še pristne, neasfaltirane vaske poti. Ta splošno krajinski značaj razstave pa prekinjajo vložki risb s čolni na sončnih sipinah in nekaj akvarelov iste vsebine, kjer pa neštete drobne sončne odseve morja in ovlaženih tal pričara na z voskom podmazanih papirjih.

MILKO BAMBIC

Nezazelena senca nad filmom »Zbiralci perja«

BEograd, 1. — »Letos se je jugoslovanska filmska umetnost dostojno predstavila na festivalu v Cannesu. Zato je tudi odnesla več priznanj. Med drugimi priznanji je bilo tudi priznanje mednarodne kritike, ki ga je dobil film Aleksandra Petrovića »Zbiralci perja«. Sedaj pa je nastal spor, ki ga nihče ni pričakoval. Sodnik Hranislav Karamarković bo namreč moral voditi sodno obravnavo podjetjem »Avala film« in ljubomrom Stojanovićem, uradnikom iz Paracina v zvezi z avtorskimi pravicami za primer filma »Zbiralci perja«.

Sodnik Karamarković je pred dvema dneva predložil strokovni komisiji Zdrženja jugoslovanskih režiserjev in scenaristov predlog, naj ugotovijo ali gre za plagiat, kajti Ljubomir Stojanović pravi, da je Aleksander Petrović izkoristil njegov sinopsis za »Jok ciganske violine« za svoj scenarij za film »Zbiralci perja«. Ljubomir Stojanović trdi, da je podjetje »Avala film« izkoristilo njegovo idejo.

Kakor vidimo, se s tem problemom ne ukvarjajo le mestni očiste našega mesta, pač pa tudi občinske uprave mnogih mest, še posebej velikih mestnih konglomeratov, kjer je problem pogosto še hujši kot naš, ker gre za mestna središča s milijoni prebivalcev, dosledno s tem z mnogo večjimi količinami, s pravnimi gorami smeti.

Radio Trst A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 — Poročila - 8.00 Kolar - 8.30 Godalni orkestri - 9.10 Vojaška godba - 10.00 Mazzini, glasnik republike - 10.15 Pianist Sergio Cararo - 10.40 Vokalni trii in kvarteti - 11.00 Veliki orkestri - 11.30 Karakteristični ansambli - 12.00 Zborovske skladbe - 12.10 Medtržni stajončniki - 12.25 Za vsakogar nekaj - 13.30 Glasbeno potovanje - 14.45 Operetne melodije - 15.30 »Lisica in kamelije« - 17.00 Simf. koncert - 17.40 Zabavali vsa bodo - 18.30 Nove plošče resne glasbe - 19.00 Klavirski duo Ferante-Teicher - 19.10 Slovenski znanstveni delavci - 19.25 Plošče, ki so mladim všeč - 20.00 Sport - 20.30 Gospodarsko in delo - 20.45 Veseli utrinki - 21.00 Koncert operne glasbe - 22.00 Zvočna palata - 22.45 Magija glasbil.

Trst
12.05 Lahka glasba - 12.25 Tretja stran - 13.20 Vojaška godba - 13.45 Pergolesi: »La serva padrona« - 14.25 Pianista Russo-Safred.

Koper
7.30, 8.30, 12.30, 14.00, 14.30, 15.30, 16.30, 20.15 — Poročila - 8.15 Jutrjana glasba - 9.00 Popevke - 9.30 Polke in valčki - 10.00 Pod senčnikom - 10.45 Uspehi motivi - 11.00 Orkester Mueller - 11.30 Današnji pevci - 11.45 Glasbeni zmelek - 12.00 in 13.00 Glasba po željah - 14.15 Za tiste, ki nekdaj smetišče, bolje povedano na nekdanjem močvirju, ki so ga zapolnili s mestnimi smetmi. To pa je bilo možno pred desetletji, danes ne več. Prostor, kjer je danes letališče, je bil tedaj precej izven mesta in smrad ni prihajal do Nev. Yorka. V mestu Hampstead, v državi New

PETEK, 2. JUNIJA 1967

čila - 8.30 Jutrjana glasba - 9.07 Zvočni trak - 9.50 Vojaška parada ob dnevu republike - 11.30 Pogovorimo se o glasbi - 13.30 Plošča in petje - 14.40 in 15.10 Plošča za poletje - 16.00 Program za mladino - 16.30 Operna glasba - 17.00 Aneta - 17.20 Lahka glasba - 17.45 Tribuna mladim - 18.15 Glasba za mladino - 19.35 Luna park - 20.20 Simf. koncert - 21.45 Tržaški motivi - 22.30 Ital. folklorna glasba.

II. program
7.30, 8.30, 13.30, 19.30 — Poročila - 8.45 Plošča za poletje - 9.35 Glasbeni album - 10.00 Roman v nadaljevanju - 10.35 Glasbeni profili - 11.42 Pesmi desetletja - 14.00 Juke box - 15.15 Dirigent Hermann Scherchen - 16.00 Mednarodna lahka glasba - 17.05 Plošča za poletje - 17.30 Operetna glasba - 18.10 Vesele harmonike - 18.35 Plošča za poletje - 19.50 Giro d'Italia - 21.00 Z mikrofonom v Pesaru - 21.30 Po dnevnih vestih finalne mednarodne tekme v boksu - 21.45 Pesna glasba.

III. program
10.00 Klavirske skladbe - 10.35 Musorgski - 11.10 Block in Ivanov - 12.20 Webrov kvintet, opus 34 in Lekeuzev largetto - 12.55 Simf. koncert - 14.30 Baritonist Giuseppe Taddei - 15.24 Schumannov oratorij »Il paradiso e la Perla« - 17.00 Mozartove skladbe - 18.45 Kulturni pregled - 19.15 Koncert - 19.30 Znanstvena oddaja - 22.40 Nekaj o glasbi - 22.50 Literarna oddaja.

Slovenija
7.00, 9.00, 11.00, 13.00, 15.00, 20.30 — Poročila - 9.05 Opera

HOROSKOP

STRELEC (od 23.11. do 20.12.) Drzna pobuda, ki pa ne bo dala zaželenih rezultatov. Prepustite se nekoliko čustvom, vendar pa ne preveč.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Zaradi konkurence se boste nekako poglani, kar pa bi vam znalo škodovati. V družini vam bodo v oporo.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) S potrpežljivostjo boste vedno dosegli iz izredno vnueno. Dobili boste odgovor na neko pismo.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Včasih več zaleze spretnost in drznost kot pa sposobnost. Pazite na zdravje.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Tudi ko se boste za delo temeljito pripravili, bo vedno kaj narobe. Razumevanje na delu in doma.

TEHTNICA (od 23.9. do 23.10.) Vaš prestiz bo še narasel. Toda to ne ni vse. Navdih neke osebe bi vam znal koristiti.

ŠKORPION (od 24.10. do 22.11.) Zelo primerno vzdušje za novo delo, vendar ne opustite še starega. Prijetno razpoloženje v domačem krogu.

matineja - 9.55 Pionirski tednik - 10.25 Ansambel Mirka Souca - 10.40 Tuji zbori - 11.15 Skladbice Mihalca Kožanca - 11.35 E. Jonec - 12.00 Dnevnik - 12.00 Turistični napotki - 12.15 Od melodije do melodije - 13.00 Na današnji dan - 13.10 Pri sovjetskih zabavnih ansamblih - 13.30 Kmetijski nasveti - 13.40 Pihalni orkestri - 14.30 Priporočaj vam... - 15.05 Popevke se vrstijo - 15.35 Naši poslušalci - 16.10 16.20 Napotki za turiste - 16.40 Mladinska oddaja - 17.00 Vsa dan za vas - 18.05 Simfonični koncert - 19.00 Aktualnosti - 19.15 B. Finžgar: Klasični zabavne glasbe - 19.50 Kulturni globus - 20.00 Lahko noč, otroci! - 20.15 Glasbene razglednice - 21.00 Lepe melodije - 21.20 Zunanepolitični pregled - 21.30 Slov. zemlja v pesmi - 22.15 Oddaja o morju - 23.10 Mojstri sodobne glasbe: Kodaly in Bartok - 23.50 Iz sodobne kanadske lirike - 24.05 Nočni mozaik jazz.

Ital. televizija
16.15 Giro d'Italia - 17.30 Dnevnik - 17.45 Program za mladino - 18.45 Komorna glasba - 19.15 Ital. gospodarstvo - 19.45 Sport in ital. kronike - 20.30 Dnevnik - 21.00 E. De Filippo: »Chi è più felice di me« - 22.25 Giro spirit - 23.00 Dnevnik.

II. kanal
18.00 Angleščina - 21.00 Dnevnik - 21.15 Poljudna znanost: rojstvo - 22.05 Iva Zanicchi - 22.40 Evropsko prvenstvo v boks.

Jug. televizija
10.40 in 15.50 TV v soli - 11.35 in 16.45 Angleščina - 18.05, 21.00 in 23.00 Poročila - 18.10 Oddaja za otroke - 18.55 Obzorje - 19.15 Integracija v bančinstvo - 20.00 V zanki, sovjetski film - 21.38 Ruy-blas, francoski film.

